

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties  
Mevrouw drs. K.H. Ollongren  
Postbus 20011  
2500 EA DEN HAAG

Leeuwarden, 30 november 2017

Betreft: Beantwoording VSO Tussenevaluatie Friese taal en cultuur  
(TK 34550 VII 35)

Geachte minister Ollongren,

Op 28 augustus 2017 heeft uw voorganger aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal antwoorden aangeboden op vragen van de vaste Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken over de tussentijdse evaluatie bestuursafspraken Friese taal en cultuur; dit naar aanleiding van de brief van 2 december 2016.

Wij danken u voor de beantwoording van de vragen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal en zijn u erkentelijk voor uw instemming met onze constatering dat succesvol Fries taalbeleid meer nodig heeft dan wettelijke borging en beleid ter stimulering van het gebruik van het Fries. Dat sluit aan bij ons advies om een 'Taalschipper' aan te stellen: een rol, een functie, een institutie die de verantwoordelijke bestuursorganen kan wijzen op reeds gemaakte afspraken of op stagnatie in de uitvoering daarvan.

DINGtiid heeft bij verschillende gelegenheden aangegeven dat sturing op het Friese dossier ontbreekt, bijvoorbeeld in het advies "Verandering en verbetering" van 2015 (waarin het concept van de Taalschipper werd geïntroduceerd) en in het onderwijsadviesrapport "Meertaligheid als kwaliteit en doel" van 2017. De Taalschipper heeft bij de sturing een belangrijke rol, maar de rol van het ministerie is daarbij nog altijd die van eindverantwoordelijke, die opdracht tot de uiteindelijke sturing dient te geven.

In uw beantwoording misten wij een aantal zaken, die wij langs deze weg onder uw aandacht willen brengen.

U wijst in uw brief de provincie Fryslân aan als de eerst aangewezen bestuurslaag voor de waarborging van de status van de Friese taal en cultuur. Terecht, maar tegelijk reikt de bevoegdheid van de provincie niet ver genoeg om partijen te houden aan het nakomen van verplichtingen volgend uit de Taalwet. Zoals u terecht constateert is het op basis van artikel 2a van de Wet gebruik Friese taal (2014) een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de provincie én het Rijk om de zorgplicht tot uitvoer te brengen. Wij verwachten van u dan ook een actieve opstelling om ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan nauwkeurige uitvoering te houden. Zo hebben nog niet alle gemeenten in Fryslân taalbeleid

POSTADRES

/ BHP Flex - Blokhúspoarte  
\  
/ 8911 LJ Ljouwert

/ ynfo@dingtiid.nl  
\  
/ @dingtiid

vastgesteld, zoals in de Wet gebruik Fries taal staat voorgeschreven. De provincie kan aansporen, maar de bevoegdheid om dit daadwerkelijk te doen realiseren, ligt in handen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De rol van Taalschipper is op uw instigatie bij de provincie Fryslân ondergebracht. Wij wijzen er nogmaals op dat ons advies niet alleen gericht is op het regisseren, coördineren en ondersteunen van andere bestuursorganen bij de implementatie van de Taalwet, maar dat het advies nadrukkelijk ook gaat over het aanspreken van de bestuurslagen die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de Wet gebruik Friese taal. In de huidige constellatie zou er een situatie kunnen ontstaan waarbij de bestuurslaag zichzelf moet aanspreken op het niet nakomen van verplichtingen bij de uitvoering van de wet. Wij wachten met spanning op het voorstel van de provincie Fryslân hoe zij deze taak uit denkt te gaan voeren, voordat wij u van een advies zullen voorzien.

DINGtiid laat op dit moment onderzoek uitvoeren naar de rapporten en adviezen van de Raad van Europa. Op basis van het Europees Handvest voor regionale en minderheidstalen zijn inmiddels vijf adviezen uitgebracht, waar vervolgens een reactie van de verantwoordelijk minister op wordt gegeven. Vragen die bij het onderzoek aan de orde komen zijn: voldoet Nederland aan de afspraken uit het Handvest? De adviezen lijken overeen te komen, maar klopt dat ook echt? En zo ja, hoe kan dat en wat is er voor nodig om voortgang te boeken? Wat wordt er op dit moment met de adviezen gedaan? Wat is ervoor nodig om de adviezen te laten navolgen?

Een ander aspect waarvoor we aandacht vragen is de positie en rol van het Fries in de rechtspraak. Bij de beantwoording van de vragen over het gebruik van de Friese taal in de rechtspraak wordt een relatief positief beeld geschetst: medewerkers van de rechtbank zouden soms dagelijks te maken krijgen met het gebruik van de Friese taal. In 5 tot 10 procent van de zaken zou er Fries gesproken worden in de rechtszaal, wat verhoudingsgewijs hoog zou zijn. DINGtiid zou graag de toegang krijgen tot de hieraan ten grondslag liggende onderzoeken en cijfers.

Dat het gebruik van de Friese taal in de rechtspraak van grote waarde is – zeker ook gelet op de kwaliteit van de rechtspraak – onderschrijft DINGtiid volledig. Dat de Rechtspraak zich hiervan bewust is en dit belang daarom ook actief uitdraagt is zeer positief. DINGtiid zou graag vernemen op welke wijze dit belang actief wordt geconcretiseerd.

In het regeerakkoord "Vertrouwen in de toekomst" is de rol van de regio een belangrijk terugkerend element. Het Fries zal daarbij voor activiteiten in Fryslân een natuurlijk element zijn. De wijze waarop de Fries taal in relatie tot Fryslân in de inleiding van de brief van 2 december beschreven wordt, doet volgens DINGtiid echter geenszins recht aan de huidige situatie en beleving van het Fries. In de beantwoording wordt de Friese taal en de Friese identiteit op folkloristische wijze beschreven. Nauwelijks lijkt te worden onderkend dat de Friese taal en de inwoners van Fryslân met hun tijd zijn meegegaan en dat de waarde van de Friese taal in onze huidige, moderne samenleving als levend en juist niet als een museumstuk wordt ervaren. Van een folkloristische rechtvaardiging van het Fries wil DINGtiid zich nadrukkelijk distantiëren. De mogelijkheden die de Wet gebruik Friese taal biedt,



zouden met een open blik naar de toekomst moeten worden benut. Wij zijn zeer benieuwd hoe u vanuit uw verantwoordelijkheid in dat licht bij voorstellen van het Rijk de positie van het Fries proactief zult verwoorden.

Wij hopen u hiermee van aanvullende informatie voorzien te hebben en stellen het op prijs binnenkort persoonlijk met u kennis te maken.

In afwachting van uw reactie,  
Met vriendelijke groet,



Klaas Sietse Spoelstra  
Voorzitter DINGtiid, Orgaan foar de Fryske taal

Afschrift:

- voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
- mevrouw S. Poepjes, gedeputeerde van de Provincie Fryslân